

ERGEN FUTBOLCULARDA ŞİDDET EĞİLİMİ İLE SOSYAL DESTEK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

The Investigation of The Relation Between Violence Tedencyand Social Support in Adolescent Football

Yunus Emre GÜLER**

Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, yunusemregulerr@gmail.com

Halil BIŞGIN

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, halil.bisgin@dpu.edu.tr

Kazım KAYA

Ahiyevran Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, kazimkaya40@hotmail.com

ÖZ

Bu araştırmanın amacı; ergen futbolcuların şiddet eğilimleri ile sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın evreni, Ankara amatör futbol liglerinde yer alan U14 ve U17 kategorilerindeki futbolculardan oluşmaktadır. Örneklemi ise bu liglerden yer alan 400 gönüllü sporcudan oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak, Şiddet Eğilim Ölçeği (ŞEÖ) ile Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ) kullanılmıştır. Futbolcuların demografik özelliklerini incelemek amacıyla, merkezi dağılım ölçeklendirmesi yapılmış olup, U-14 ve U-17 yaş grubu öğrencilerinin şiddet eğilim durumlarının demografik bilgilerle kıyaslamaları yapılırken, değişkenlerin parametrik olup olmadıklarını belirlemek için Kolmogrov-Smirnov testi uygulanmış, bütün değişkenler için p-değeri (0,05) den büyük olduğu için Independent Samples t testi, One-Way Anova testi ve Ki-kare testleri uygulanmıştır. Yapılan istatistiki analizler SPSS 21.0 paket programıyla yapılmıştır. Araştırmada sonuç olarak; sporcuların yaşları ile şiddet eğilim durumları arasında (p-değeri=,000), anne çalışma durumlarıyla, algılanan sosyal destek düzeyleri arasında (p-değeri=,047), baba çalışma durumlarıyla, şiddet eğilim durumları arasında (p-değeri=,030), baba eğitim düzeyleriyle, algılanan sosyal destek düzeyleri arasında (p-değeri=,039), televizyonda izlenen program içerikleriyle, şiddet eğilim durumları arasında (p-değeri=,020) ve sporun hoşgörüyü arttırma durumuyla, algılanan sosyal içerik düzeyleri arasında (p-değeri=,000) anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Şiddet Eğilimi, Sosyal Destek, Spor

* Bu çalışma, 15.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi sözel bildiri olarak sunulmuştur. 15-18 Kasım 2017, Antalya.

** Sorumlu Yazar.

ABSTRACT

The aim of this study is; relate the violent tendencies of adolescent football players to their social support levels. The universe of the research is the footballers who took part in the football season of 2013-2014 in U14 and U17 leagues in Ankara amateur football league. The sample consisted of 400 volunteer athletes. The Scale of Violence Tendency (SES) and Perceived Social Support Scale (SAAS) as a means of data collection .The demographic features of the participants were determined by central distribution method. The relation between the demographic features and tendency to violence and aggression of the participants were compared. The fact that whether the variables were parametric or not was determined by the use of Kolmogrov-Smirnov test and since the p-value of all the variables was higher than 0,05 the data were treated with Independent Samples, One-Way Anova and Chi Square tests .All the statistical analyses were carried out by the use of SPSS 21.0 statistical software .The results showed that there were statistically significant relations between the age and tendency to violence (p=.000); working mothers and conceived social support (p=.047);working fathers and tendency to violence (p=.030); educational level of the father and the conceived social support (p=.039; contents of the TV programs and the tendency to violence (p=.020) and promotion effect of sports upon tolerance and conceived social support (p=.000).

Keywords: Tendency to Violence, Social Support, Sport

GİRİŞ

Ergen sözcüğü, batı literatüründeki “adolescence” karşılığı olarak kullanılmıştır. Latince de büyümek, olgunlaşmak anlamında kullanılan ‘adolescere’ fiilinin kökünden gelmekte olan bu sözcük, yapısı gereği bir durumu değil, bir süreci belirtmektedir (Yavuzer, 2000).

Hall’a göre ergenlik dönemi, vahşi bir kişiliği daha uygar bir kişiliğe doğru yöneltme dönemidir. Dolayısıyla bu dönem stres ve fırtınalar dönemidir. Yine bu çağdaki birey, bir taraftan daha basit, temel içgüdüleri ile bir yana çekilirken, bir taraftan ise toplum ve toplumda bulunan diğer önemli kurumların da farkına varmaktadır (Çuhadaroğlu, 1996).

Sporda fiziksel unsurların yanı sıra psikolojik etmenlerinde önemi gün geçtikçe artmaktadır (Şekeroğlu, 2017). Psiko-sosyal değişimlerin birlikte yaşandığı ergenlik döneminde dürtü selliliğin artmasına bağlı olarak riskli davranışların deneme sıklığında belirgin bir artış yaşanmaktadır. Bu dönemde sıklıkla karşılaşılan riskli davranışlardan birisi de sigara, alkol ve uyuşturucu madde kullanımınıdır. Son yıllarda ülkemizde yapılan çalışmalar ergenler arasında madde kullanımının giderek yaygınlaştığını ve bu maddeleri kullanmaya başlama yaşının da küçüldüğünü göstermektedir (Ögel ve ark. 1997). Bu bağlamda dünya genelinde zararlı alışkanlıklar ve buna bağlı sorunlar, geçtiğimiz 25 ile 30 yıl içinde önemli artış göstermesi dikkatlerden kaçmayan bir gelişme olarak görülmektedir. Türkiye’de de madde bağımlılığı, alkol ve sigara tüketimi, önemli bir sorundur (Sezen ve Paliç, 2011).

Zararlı alışkanlıkların zamanla gençleri şiddet eylemlerine yönlendirdiği görülmektedir. Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre, bireyin kendisine, başkasına, belirli bir topluluğa veya gruba yönelik yaralama, ölüm, fiziksel zarar, bazı gelişim bozuklukları veya yoksunluk ile sonuçlanabilen tehdit ya da fiziksel zor kullanması olarak belirtilmektedir (WHO, 1998). Zorlamak, bedensel ya da psikolojik acı çektirmek, vurmak, dövmek, boğazını sıkıkmak, yaralamak, işkence yapmak gibi davranışlar şiddetin en yaygın görülme biçimlerini oluşturmaktadır (Vatandaş, 2003).

İnsanlarda öfke duygusunun şiddet davranışına dönüşmesi, kişinin psikolojik ve toplumsal gelişiminin, nörolojik ve hormonal yapısının etkisiyle ortaya çıkar. Şiddetin toplumsal yaşamla bağdaşmadığı görüşü, aşırı uç olarak kabul edilen dışa vurum biçimidir (Acet, 2005). Şiddet, çete şiddeti, okul ve toplumdaki silahlı saldırılar, kendine yönelik şiddet gibi pek çok şekillerde görülebilmektedir (McWhirter, 2002).

Bireylerin özellikle de gelişme çağındaki çocukların sorunlarının çözümünde beden eğitimi ve spor faaliyetleri önemli bir yere sahiptir (Çeviker vd, 2016). Şiddetin önüne geçilebilmesinde etkin faktörlerden biri sportif etkinlikler olmaktadır çocukların Spor, belli kurallara ve teknik yöntemleri olan, yapanlarda ve izleyenlerde haz duyma ve coşku gibi ihtiyaçlarını tatmin eden, sporcuları ve izleyenleri bütünleştiren bir etkinlikler kümesidir. Genelde, spor yapmayanların şiddet davranışı içerisinde oldukları ve şiddeti giderebilmeleri için spor yapmalarının olumlu olacağı görüşü hâkimdir (Şenyüzlü, 2013).

Sporun içinde de var olan şiddeti önlemek önem arz etmektedir ve bu kapsamda sosyal destek kavramı devreye girmektedir. Yapılan çalışmalarda sosyal desteğin, stres ve strese bağlı hastalıklarda, sağlığa olumlu yönde etkilerinin bulunduğu ortaya konmuştur (Gabay, 1984). Sosyal destek, bireyin çevresinden gördüğü dürüst ve empatik tepki, gördüğü ilgi, sevgi, güven, saygı, takdir edilme, bilgi edinme ve maddi yardım gibi kişisel, sosyal, psikolojik ve ekonomik nitelikli her türlü yardım sürecidir (Yıldırım, 2010). Sporda farklı guruplara yapılan sosyal desteklerin, spora katılım ve başarı üzerinde olumlu etkilerinin olduğu görülmektedir (Mumcu, 2018).

Günümüzde oldukça hızlı yaşanan teknolojik gelişmeler, değişen toplumsal yapı ve yaşam koşulları bireyleri değişik açılardan yalnızlığa, mutsuzluğa itebilmektedir (Başoğlu vd, 2016) 1970'lerin ortalarından itibaren bir baş etme kaynağı olarak sosyal desteğin rolü büyük ilgi uyandırmıştır. Sosyal destek ve sağlık arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda amaç, sosyal desteğin psikolojik ve fiziksel semptomlara karşı kişiyi koruduğunu göstermek olmuştur (Sorias, 1988).

MATERYAL VE YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Ankara amatör futbol lig futbolcularının U14 ve U17 liglerinde yer alan tüm sporcular oluşturmaktadır. Örneklemine ise araştırmamıza gönüllülük

esasına dayanarak katılmış U14 liginde yer alan 200 sporcu ile U 17 liginde yer alan 200 sporcudan toplamda ise 400 vizeli ve lisanslı sporcudan oluşmuştur.

Veri Toplama Aracı

Kişisel Bilgiler Anketi: Bu bölümde U14 ve U17 futbolcuların kişisel bilgilerine ulaşmak amaçlanmıştır. Ankette futbolcuların; yaşları ile ailesine yönelik demografik özellikler ve izlemiş olduğu TV programları, hoşgörüyü bakış açısı ile ailesinden şiddet görüp görmediği sorulmuştur.

Şiddet Eğilim Ölçeği (ŞEÖ): Bu ölçek, Göka, Bayat ve Türkçapar tarafından 1995 yılında Milli Eğitim Bakanlığı adına yürütülen bir çalışma için geliştirilmiş ve T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun "Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet" konulu araştırmasında (1998) 7-14 yaş grubu çocukların şiddet eğilimlerini ölçmek için temel yapısı değiştirilmeksizin yeniden desenlenmiş ve kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Çalışmada ölçeğin güvenilirliğini sınamak üzere iç tutarlılık kapsamında güvenilirlik katsayısı iki farklı zamanda .78-.87 bulunmuştur. Öğrencinin 20 maddeden her bir maddeyi okuyarak "hiç uygun değil" "biraz uygun", "uygun", "çok uygun" seçenekleri arasından kendisi için en uygun olanı seçmesi istenmiştir. Araştırmacı tarafından yapılan iç yapı tutarlılık güvenilirliği için Cronbach alfa değeri .83 olarak bulunmuştur. Ölçek maddelerinin Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları .82-.84 arasında değişmektedir.

Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ): Ölçek, Yıldırım (1997) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Futbolcuların demografik özelliklerini incelemek amacıyla merkezi dağılım ölçeklendirmesi yapılmış olup, U-14 ve U-17 yaş grubu öğrencilerinin şiddet eğilim durumlarının demografik bilgilerle kıyaslamaları yapılırken, değişkenlerin parametrik olup olmadıklarını öğrenmek için Kolmogrov-Smirnov testi uygulanmış, bütün değişkenler için p-değeri (0,05) den büyük olduğu için Independent Samples t tesleri, One-Way Anova testi ve Ki-kare testleri uygulanmıştır. Yapılan istatistiksel analizler SPSS 21.0 paket programıyla yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma sonucu yapılan istatistiksel analizler ve bu analizler sonucunda elde edilen verilere yer verilmiştir.

Tablo 1. U14 Yaş Grubu Futbolcuların Demografik Özellikleri

U14 Yaş Grubu Futbolcularına İlişkin Demografik Özellikler		Sayı	%
Anne Çalışma Durumu	Çalışan	122	61.0
	Çalışmayan	78	39.0
	Toplam	200	100.0
Baba Çalışma Durumu	Çalışan	163	81.5
	Çalışmayan	37	18.5
	Toplam	200	100.0
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-yazar değil ve İlkokul	23	11.5
	Ortaokul	63	31.5
	Lise	57	28.5
	Üniversite	57	28.5
	Toplam	200	100.0
Baba Eğitim Düzeyi	Okur-yazar değil ve İlkokul	21	10.5
	Ortaokul	28	14.0
	Lise	72	36.0
	Üniversite	79	39.5
	Toplam	200	100.0
Tv de Daha Çok İzlenen Yayın Türü	Dizi Filmler	40	20.0
	Yarışma Programları	24	12.0
	Haberler	24	12.0
	Açık Oturum Programları	6	3.0
	Şiddet İçeren Filmler	22	11.0
	Korku Filmleri	21	10.5
	Kahramanlık Filmleri	10	5.0
	Türk Filmleri	16	8.0
	Yabancı Filmler	22	11.0
	Tarihi Belgesel ve Filmler	4	2.0
	Diğer	11	5.5
	Toplam	200	100.0
	Spor Hoşgörüyü Artırır mı?	Evet	168
Hayır		32	16.0
Toplam		200	100
Aile İçinde Şiddet Var mı?	Evet	30	15.0
	Hayır	170	85.0
	Toplam	200	100

Tablo 2. U17 Yaş Grubu Futbolcuların Demografik Özellikleri

U17 Yaş Grubu Futbolcuların İlişkin Demografik Özellikler		Sayı	%
Anne Çalışma Durumu	Çalışan	96	48.0
	Çalışmayan	104	52.0
	Toplam	200	100.0
Baba Çalışma Durumu	Çalışan	177	88.5
	Çalışmayan	23	11.5
	Toplam	200	100.0
Anne Eğitim Düzeyi	Okur-yazar değil ve İlkokul	30	15.0
	Ortaokul	38	19.0
	Lise	69	34.5
	Üniversite	63	31.5
	Toplam	200	100.0
Baba Eğitim Düzeyi	Okur-yazar değil ve İlkokul	12	6.0
	Ortaokul	33	16.5
	Lise	74	37.0
	Üniversite	81	40.5
	Toplam	200	100.0
Tv de Daha Çok İzlenen Yayın Türü	Dizi Filmler	27	13.5
	Yarışma Programları	27	13.5
	Haberler	23	11.5
	Açık Oturum Programları	10	5.0
	Şiddet İçeren Filmler	16	8.0
	Korku Filmleri	37	18.5
	Kahramanlık Filmleri	9	4.5
	Türk Filmleri	14	7.0
	Yabancı Filmler	23	11.5
	Tarihi Belgesel ve Filmler	3	1.5
	Diğer	11	5.5
	Toplam	200	100.0
	Spor Hoşgörüyü Artırır mı?	Evet	168
Hayır		32	16.0
Toplam		200	100
Aile içinde Şiddet Var mı?	Evet	42	21.0
	Hayır	158	79.0
	Toplam	200	100

Tablo 3. U14 ve U17 Yaş Grubu Futbolcuların Şiddet Eğilimlerine Göre Dağılımı

Yaş Grubu	Şiddet Eğilimi Olmayan		Yüksek Şiddet Eğilimi Olan	
	N	%	N	%
U14	115	57.5	85	42.5
U17	57	28.5	143	71.5

Araştırmaya katılan U14 yaş grubu futbolcuların %57.5(115)'inde şiddet eğilimi görülmemişken, %42.5(85)'i yüksek şiddet eğilimindedir. Araştırmaya katılan U17 yaş grubu futbolcuların %28.5(57)'inde şiddet eğilimi görülmemişken, %71.5(143)'inin yüksek şiddet eğilimli olduğu görülmektedir.

Tablo 4. U14 Yaş Grubu Futbolcuların Demografik Özellikleri İle Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişki

Değişkenler		Şiddet Eğilimi Olmayan		Şiddet Eğilimi Olan		χ^2	P
		N	%	N	%		
Anne Çalışma	Evet	83	72.1	39	45.9	14.201	.000 [§]
	Hayır	32	27.9	46	54.1		
Baba Çalışma	Evet	92	80.0	71	83.5	.404	.525
	Hayır	23	20.0	14	16.5		
Anne Eğitim Durumu	Okuryazar Değil-İlkokul	13	11.3	10	11.8	6.815	.146
	Ortaokul	30	26.0	33	38.9		
	Lise	39	34.0	18	21.1		
	Üniversite	33	28.7	24	28.2		
Baba Eğitim Durumu	Okuryazar Değil-İlkokul	14	12.2	7	8.2	3.531	.317
	Ortaokul	12	10.4	16	18.8		
	Lise	41	31.6	31	36.5		
	Üniversite	48	41.8	31	36.5		
İzlenen Tv Programı	Dizi Filmler	25	21.7	15	17.6	20.648	.024 [¶]
	Yarışma Programları	10	8.7	14	16.4		
	Haberler	20	17.4	4	4.7		
	Açık Oturum	5	4.3	1	1.1		
	Şiddet İçeren Filmler	12	10.4	10	11.8		
	Korku Filmleri	7	6.0	14	16.5		
	Kahramanlık Filmleri	3	2.6	7	8.2		
	Türk Filmleri	11	9.6	5	5.9		
	Yabancı Filmler	13	11.3	9	10.6		
	Tarihi Belgesel Ve Filmler	3	2.6	1	1.1		
	Diğer	6	5.2	5	5.9		
Spor Hoşgörüyü Artırır Mı?	Evet	98	85.2	70	82.3	.298	.585
	Hayır	17	14.8	15	17.7		
Aile İçi Şiddet Var Mı?	Evet	19	16.5	11	12.9	.491	.483
	Hayır	96	83.5	74	87.1		

Araştırmaya katılan U14 yaş grubu futbolcularından şiddet eğilimi olmayan futbolcuların %72.1'inin annesi çalışırken, yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların %45.9'unun annesi çalışmaktadır. Anne çalışma durumu ile şiddet eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan ki-kare analizine bakıldığında Ki-Kare değeri =14.932 p_ değeri = .000 olarak hesaplanmıştır. Hesaplan p_ değeri anlamlık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden küçük olduğu için, futbolcuların şiddet eğilimleri ile annelerinin çalışma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan U14 yaş grubu futbolcularından şiddet eğilimi olmayan futbolcuların %80'inin babası çalışırken, yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların %83.5'inin babası çalışmaktadır. Baba çalışma durumu ile şiddet eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan Ki-Kare analizine bakıldığında Ki-Kare değeri =.404 p_ değeri = .525 olarak hesaplanmıştır. Hesaplan p_ değeri anlamlık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için, futbolcuların şiddet eğilimleri ile babalarının çalışma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Araştırmaya katılan U14 yaş grubu futbolcularından şiddet eğilimi olmayan futbolcuların %11.3'ünün annesi okur-yazar değil ya da ilkokul mezunu iken, %26'sının annesi ortaokul düzeyinde, %34'ünün annesi lise düzeyinde ve %28.7'sinin annesi üniversite düzeyinde eğitim görmüştür. Yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların %11.8'inin annesi okur-yazar değil ya da ilkokul mezunu iken, %38.9'unun annesi ortaokul seviyesinde, %21.1'inin annesi lise seviyesinde ve %28.2'sinin annesi üniversite seviyesinde eğitim almıştır. Anne eğitim seviyesi ile şiddet eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan ki-kare analizine bakıldığında ki-kare değeri =6.815 p_değeri = .146 olarak hesaplanmıştır. Hesaplan p_değeri anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için, futbolcuların şiddet eğilimleri ile annelerinin eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Araştırmaya katılan U14 yaş grubu futbolcularından şiddet eğilimi olmayan futbolcuların %12.2'sinin babası okur-yazar değil ya da ilkokul mezunu iken, %10.4'ünün babası ortaokul düzeyinde, %31.6'sının babası lise düzeyinde ve %41.8'inin babası üniversite düzeyinde eğitim görmüştür. Yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların %8.2 sinin annesi okur-yazar değil ya da ilkokul mezunu iken, %18.8'inin annesi ortaokul seviyesinde, %36.5'inin babası lise seviyesinde ve %36.5'inin babası da üniversite seviyesinde eğitim almıştır. Baba eğitim seviyesi ile şiddet eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan ki-kare analizine bakıldığında ki-kare değeri =3.531 p_değeri = .317 olarak hesaplanmıştır. Hesaplan p_değeri anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için, futbolcuların şiddet eğilimleri ile babalarının eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Araştırma kapsamına alınan U14 yaş grubunda bulunan ve şiddet eğilimi olmayan futbolcuların %21.7'si dizi filmleri izlemeyi daha çok tercih ederken; futbolcuların %17.4'ü de haberleri izlemeyi tercih etmektedir. Şiddet eğilimde olan futbolcuların ise %16.5'i korku filmleri, izlemeyi daha çok tercih ettikleri görülmektedir. Futbolcuların izlemeyi daha çok tercih ettikleri televizyon program türleri ile şiddet eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemek için uygulanan ki-kare testinde ki-kare testi değeri = 20.648 p_değeri= .024 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_değeri anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden küçük olduğu için izlenen televizyon program türü ile şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırmaya katılan U14 futbolculardan şiddet eğilimi olmayan futbolcuların %85.2'si sporun hoşgörüyü artırdığını söylerken, yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların %82.3'ü sporun hoşgörüyü arttırdığını söylemiştir. Futbolcuların şiddet eğilimleri ile sporun hoşgörüyü etkisi üzerine düşünceleri arasındaki ilişkiyi incelemek için ki-kare testi uygulanmıştır. Uygulanan ki-kare testi değeri = .298 p_değeri = .585 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_değeri anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için futbolcuların sporun hoşgörü üzerindeki etkisi üzerine düşünceleri ile şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

Araştırmaya katılan U14 yaş grubu futbolculardan şiddet eğilimi olmayanların %16.5'i aile içinde şiddet olduğunu söylerken, yüksek şiddet eğilimi olanların ise %12.9'u ise aile içinde şiddet olduğunu söylemiştir. Aile içi şiddet ile futbolcuların şiddet eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemek için ki-kare testi yapılmıştır. Ki-kare testi değeri = .491 p_değeri= .483

olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_ değeri anlamlık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için aile içi şiddet ile futbolcuların şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

Tablo 5. U17 Yaş Grubu Futbolcularının Demografik Özellikleri İle Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişki

Değişkenler		Şiddet Eğilimi Olmayan		Şiddet Eğilimi Olan		χ^2	P
		N	%	N	%		
Anne Çalışma	Evet	24	42.1	72	50.3	4.932	.085
	Hayır	33	57.9	71	49.7		
Baba Çalışma	Evet	50	87.7	127	88.8	4.767	.092
	Hayır	7	12.3	16	11.2		
Anne Eğitim Durumu	Okuryazar Değil-İlkokul	8	14.0	22	15.4	8.553	.073
	Ortaokul	9	15.8	29	20.3		
	Lise	28	49.1	41	28.7		
	Üniversite	12	21.1	51	35.6		
Baba Eğitim Durumu	Okuryazar Değil-İlkokul	4	7.0	8	5.6	2.316	.678
	Ortaokul	10	17.5	23	16.1		
	Lise	24	42.1	50	35.0		
	Üniversite	19	33.4	62	43.3		
İzlenen Tv Programı	Dizi Filmler	11	19.3	16	11.2	8.968	.535
	Yarışma Programları	5	8.7	22	15.4		
	Haberler	5	8.7	18	12.6		
	Açık Oturum	4	7.0	6	4.2		
	Şiddet İçeren Filmler	4	7.0	12	8.4		
	Korku Filmleri	14	24.5	23	16.0		
	Kahramanlık Filmleri	1	1.7	8	5.6		
	Türk Filmleri	5	8.7	9	6.3		
	Yabancı Filmler	5	8.7	18	12.6		
	Tarihi Belgesel Ve Filmler	1	1.7	2	1.4		
	Diğer	2	3.4	9	6.3		
Spor Hoşgörüyü Artırır Mı?	Evet	49	85.9	119	83.2	.883	.829
	Hayır	8	14.1	24	16.8		
Aile İçi Şiddet Var Mı?	Evet	11	19.3	31	21.7	.139	.709
	Hayır	46	80.7	112	78.3		

Araştırmaya katılan U17 yaş grubu futbolcularından şiddet eğilimi olmayan futbolcuların %42.1'inin annesi çalışırken, yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların %50.3'ünün annesi çalışmaktadır. Anne çalışma durumu ile şiddet eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan ki-kare analizine bakıldığında ki-kare değeri =4.932 p_ değeri = .085 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_ değeri anlamlık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için, futbolcuların şiddet eğilimleri ile annelerinin çalışma durumları arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

Araştırmaya katılan U17 yaş grubu futbolcularından şiddet eğilimi olmayan futbolcuların %87.7'sinin babası çalışırken, yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların %88.8'inin babası çalışmaktadır. Baba çalışma durumu ile şiddet eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan ki-kare analizine bakıldığında ki-kare değeri =4.767 p_ değeri = .092

olarak hesaplanmıştır. Hesaplan p_değeri anlamlık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için, futbolcuların şiddet eğilimleri ile babalarının çalışma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan U17 yaş grubu futbolcularından şiddet eğilimi olmayan futbolcuların %14.0'ının annesi okur-yazar değil ya da ilkokul mezunu iken, %15.8'inin annesi ortaokul düzeyinde, %49.1'inin annesi lise düzeyinde ve %21.1'inin annesi üniversite düzeyinde eğitim görmüştür. Yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların %15.4'ünün annesi okur-yazar değil ya da ilkokul mezunu iken, %20.3'ünün annesi ortaokul seviyesinde, %28.7'sinin annesi lise seviyesinde ve %35.6'sının annesi üniversite seviyesinde eğitim almıştır. Anne eğitim seviyesi ile şiddet eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan ki-kare analizine bakıldığında ki-kare değeri =8.553 p_değeri = .073 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_değeri anlamlık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için, futbolcuların şiddet eğilimleri ile annelerinin eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır

Araştırmaya katılan U17 yaş grubu futbolcularından şiddet eğilimi olmayan futbolcuların %7.0'sinin babası okur-yazar değil ya da ilkokul mezunu iken,%17.5'inin babası ortaokul düzeyinde, %42.1'inin babası lise düzeyinde ve %33.4'ünün babası üniversite düzeyinde eğitim görmüştür. Yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların %5.6'sının annesi okur-yazar değil ya da ilkokul mezunu iken, %16.1'inin annesi ortaokul seviyesinde, %35'inin babası lise seviyesinde ve %43.3 ünün babası üniversite seviyesinde eğitim almıştır. Baba eğitim seviyesi ile şiddet eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan ki-kare analizine bakıldığında ki-kare değeri =2.316 p_değeri = .678 olarak hesaplanmıştır. Hesaplan p_değeri anlamlık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için, futbolcuların şiddet eğilimleri ile babalarının eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Araştırma kapsamına alınan U17 yaş grubunda bulunan ve şiddet eğilimi olmayan futbolcuların %24.5'i korku filmlerini izlemeyi daha çok tercih ederken %19.3'ü dizi filmleri izlemeyi tercih etmektedir. Şiddet eğilimde olan futbolcuların ise %16'sı korku filmlerini, %15.4'ü yarışma programlarını izlemeyi daha çok tercih etmektedir. Futbolcuların izlemeyi daha çok tercih ettikleri televizyon program türleri ile şiddet eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemek için uygulanan ki-kare testinde ki-kare testi değeri = 8.968 p_değeri= .535 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_değeri anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için izlenen televizyon program türü ile şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır

Araştırmaya katılan U17 futbolculardan şiddet eğilimi olmayan futbolcuların %85.9'u sporun hoşgörüyü artırdığını söylerken, yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların %83.2'si sporun hoşgörüyü arttırmadığını söylemiştir. Futbolcuların şiddet eğilimleri ile sporun hoşgörüyü etkisi üzerine düşünceleri arasındaki ilişkiyi incelemek için ki-kare testi uygulanmıştır. Uygulanan ki-kare testi değeri = .883 p_değeri =.829 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_değeri anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için

futbolcuların sporun hoşgörü üzerindeki etkisi üzerine düşünceleri ile şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Araştırmaya katılan U17 yaş grubu futbolculardan şiddet eğilimi olmayanların %19.3'ü aile içinde şiddet eğilimi olduğunu söylerken, yüksek şiddet eğilimi olanların ise %21.7'si ise aile içinde şiddet olduğunu söylemiştir. Aile içi şiddet ile futbolcuların şiddet eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemek için ki-kare testi yapılmıştır. Ki-kare testi değeri = .139 p_değeri= .709 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_değeri anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için aile içi şiddet ile futbolcuların şiddet eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Tablo 6. U14 Yaş Grubu Futbolcuların Şiddet Eğilimlerine Göre Algılanan Sosyal Destek Puanlarındaki Farklılaşma

Algılanan Sosyal Destek	Gruplar	N	\bar{x}	SS	f	p
Algılanan Sosyal Destek Aile	Şiddet Eğilimi Olmayan	115	29.07	5.66	4.612	.033
	Yüksek Şiddet Eğilimi Olan	85	30.84	5.88		
Algılanan Sosyal Destek Arkadaş	Şiddet Eğilimi Olmayan	115	18.68	3.69	9.293	.003
	Yüksek Şiddet Eğilimi Olan	85	20.56	5.01		
Algılanan Sosyal Destek Antrenör	Şiddet Eğilimi Olmayan	115	23.71	5.07	6.145	.014
	Yüksek Şiddet Eğilimi Olan	85	25.63	5.85		

Araştırmaya katılan U14 yaş grubu futbolcuların şiddet eğilimi olmayanların aile sosyal destek puan ortalaması 29.07 standart sapması 5.66, yüksek şiddet eğilimli olan futbolcuların aile sosyal destek puan ortalaması 30.84 standart sapması 5.88 olarak hesaplanmıştır. Aile sosyal destek puanına göre şiddet eğilimi olmayanlar ve şiddet eğilimi olanlar arasındaki farklılaşmayı incelemek için yapılan One-Way Anova testinde $F = 4.612$ p_değeri = .033 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_değeri = .033 anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden küçük olduğu için şiddet eğilimi olmayan ve yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların aile sosyal destek puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Araştırmaya katılan U14 yaş grubu futbolcuların şiddet eğilimi olmayanların arkadaş sosyal destek puan ortalaması 18.68 standart sapması 3.69, yüksek şiddet eğilimli olan futbolcuların arkadaş sosyal destek puan ortalaması 20.56 standart sapması 5.01 olarak hesaplanmıştır. Arkadaş sosyal destek puanına göre şiddet eğilimi olmayanlar ve şiddet eğilimi olanlar arasındaki farklılaşmayı incelemek için yapılan One-Way Anova testinde $F = 9.2936$ p_değeri = .003 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_değeri = .003 anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden küçük olduğu için şiddet eğilimi olmayan ve yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların arkadaş sosyal destek puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır diyebiliriz. Araştırmaya katılan U14 yaş grubu futbolcuların şiddet eğilimi olmayanların antrenör sosyal destek puan ortalaması 23.71 standart sapması 5.07, yüksek şiddet eğilimli olan futbolcuların antrenör sosyal destek puan ortalaması 25.63 standart

sapması 5.85 olarak hesaplanmıştır. Antrenör sosyal destek puanına göre şiddet eğilimi olmayanlar ve şiddet eğilimi olanlar arasındaki farklılaşmayı incelemek için yapılan One-Way Anova testinde $F= 6.145$ p_değeri = .014 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_değeri = .014 anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha= .05$ değerinden küçük olduğu için şiddet eğilimi olmayan ve yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların antrenör sosyal destek puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmektedir.

Tablo 7. U17 Yaş Grubu Futbolcuların Şiddet Eğilimlerine Göre Algılanan Sosyal Destek Puanları Arasındaki Farklılaşma

Algılanan Sosyal Destek	Gruplar	N	\bar{x}	SS	f	p
Algılanan Sosyal Destek Aile	Şiddet Eğilimi Olmayan	57	28.84	10.12	4.507	.035
	Yüksek Şiddet Eğilimi Olan	143	31.59	7.42		
Algılanan Sosyal Destek Arkadaş	Şiddet Eğilimi Olmayan	57	19.56	7.17	.721	.397
	Yüksek Şiddet Eğilimi Olan	143	20.30	4.77		
Algılanan Sosyal Destek Antrenör	Şiddet Eğilimi Olmayan	57	23.59	8.44	4.660	.032
	Yüksek Şiddet Eğilimi Olan	143	25.98	6.44		

Araştırmaya katılan U17 yaş grubu futbolcuların şiddet eğilimi olmayanların aile sosyal destek puan ortalaması 28.84 standart sapması 10.12, yüksek şiddet eğilimli olan futbolcuların aile sosyal destek puan ortalaması 31.59 standart sapması 7.42 olarak hesaplanmıştır. Aile sosyal destek puanına göre şiddet eğilimi olmayanlar ve şiddet eğilimi olanlar arasındaki farklılaşmayı incelemek için yapılan One-Way Anova testinde $F= 4.507$ p_değeri = .035 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_değeri = 0.35 anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha= .05$ değerinden küçük olduğu için şiddet eğilimi olmayan ve yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların aile sosyal destek puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan U17 yaş grubu futbolcuların şiddet eğilimi olmayanların arkadaş sosyal destek puan ortalaması 19.56 standart sapması 7.17, yüksek şiddet eğilimli olan futbolcuların arkadaş sosyal destek puan ortalaması 20.30 standart sapması 4.77 olarak hesaplanmıştır. Arkadaş sosyal destek puanına göre şiddet eğilimi olmayanlar ve şiddet eğilimi olanlar arasındaki farklılaşmayı incelemek için yapılan One-Way Anova testinde $F= .721$ p_değeri = .397 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_değeri = .397 anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha= .05$ değerinden büyük olduğu için şiddet eğilimi olmayan ve yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların arkadaş sosyal destek puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan U17 yaş grubu futbolcuların şiddet eğilimi olmayanların antrenör sosyal destek puan ortalaması 23.59 standart sapması 8.44, yüksek şiddet eğilimli olan futbolcuların antrenör sosyal destek puan ortalaması 25.98 standart sapması 6.44 olarak

hesaplanmıştır. Antrenör sosyal destek puanına göre şiddet eğilimi olmayanlar ve şiddet eğilimi olanlar arasındaki farklılaşmayı incelemek için yapılan One-Way Anova testinde $F=4.660$ p _değeri = .032 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p _değeri = .032 anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha= .05$ değerinden küçük olduğu için şiddet eğilimi olmayan ve yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların antrenör sosyal destek puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Tablo 8. Yaş Gruplarına Göre Algılanan Sosyal Destek Puanları Arasındaki Farklılaşma

Algılanan Sosyal Destek	Gruplar	N	\bar{x}	SS	t	P
Algılanan Sosyal Destek Aile	U14	85	30.84	5.88	-.792	.429
	U17	143	31.59	7.42		
Algılanan Sosyal Destek Arkadaş	U14	85	20.56	5.01	.391	.696
	U17	143	20.30	4.77		
Algılanan Sosyal Destek Antrenör	U14	85	25.63	5.85	-.421	.674
	U17	143	25.98	6.44		

Araştırmaya katılan U14 yaş grubu öğrencilerinin aile sosyal destek puanı ortalaması 30.84 standart sapması 5.88, U17 yaş grubu öğrencilerinin aile sosyal destek puanı ortalaması 31.59 standart sapması 7.42 olarak bulunmuştur. Yaş gruplarına göre aile sosyal destek puanlarındaki farklılaşmayı incelemek için bağımsız iki değişken t testi uygulanmıştır. Hesaplanan t istatistiği değeri = -.792 p _değeri= 429 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p _değeri = .429 anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha=.05$ değerinden büyük olduğu için yaş gruplarına göre aile sosyal destek puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan U14 yaş grubu öğrencilerinin arkadaş sosyal destek puanı ortalaması 20.56 standart sapması 5.01, U17 yaş grubu öğrencilerinin arkadaş sosyal destek puanı ortalaması 20.30 standart sapması 4.77 olarak bulunmuştur. Yaş gruplarına göre arkadaş sosyal destek puanlarındaki farklılaşmayı incelemek için bağımsız iki değişken t testi uygulanmıştır. Hesaplanan t istatistiği değeri = .391 p _değeri= 696 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p _değeri = .696 anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha=.05$ değerinden büyük olduğu için yaş gruplarına göre arkadaş sosyal destek puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan U14 yaş grubu öğrencilerinin antrenör sosyal destek puanı ortalaması 25.63 standart sapması 5.85, U17 yaş grubu öğrencilerinin antrenör sosyal destek puanı ortalaması 25.98 standart sapması 6.44 olarak bulunmuştur. Yaş gruplarına göre antrenör sosyal destek puanlarındaki farklılaşmayı incelemek için bağımsız iki değişken t testi uygulanmıştır. Hesaplanan t istatistiği değeri = -.421 p _değeri= 674 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p _değeri = .674 anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha=.05$ değerinden büyük olduğu için yaş gruplarına göre antrenör sosyal destek puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonucunda, U14 futbolcularının anne çalışma durumlarına göre şiddet eğilimleri arasında hesaplanan p değeri anlamlılık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden küçük olduğu için, futbolcuların şiddet eğilimleri ile annelerinin çalışma durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bu durumun 14 yaş grubunda yer alan futbolcuların yeni bir kimlik arayışı içerisinde olmalarından ve bu dönemde anne ilgisinden yeteri kadar faydalanamamalarından kaynaklanabileceği söylenebilir.

İzlenen TV programlarının da U14 futbolcularının şiddet eğilimlerine etkisi olduğu saptanmıştır. Bu sonucun, futbolcuların yeni bir kimlik arayışı içerisinde olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca yüksek şiddet eğilimi olan futbolcularda şiddet içeren filmler ve kahramanlık filmleri izleme oranının yüksek olduğu saptanmıştır. Pınar'ın (2006), 500 lise öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmaya göre, en çok beğenerek izledikleri dizinin Kurtlar Vadisi olduğunu belirtenlerin ve bir başkasıyla şiddet içeren bir mücadeleye girmiş olduğunu belirten öğrencilerin oranı oldukça yüksek bulunmuştur. Ayrancı vd. (2004) yaptıkları çalışmada, hafta içi 16.00-21.30, hafta sonu 09.00-21.30 saatleri arasında özel TV'lerdeki genel şiddet oranı oldukça yüksek (%33.1) bulunmuştur. Johnson, Cohen, Smailes ve diğerleri tarafından (2002) yapılan bir araştırmada 707 bireyden oluşan bir toplum örnekleminde, televizyon izleme ve saldırgan davranışlar 17 yıl arayla değerlendirilmiş, ergenlikte ve genç yetişkinlikte televizyon izlemede geçen zaman ile diğerlerine karşı gösterilen saldırgan davranışların olasılığı arasında bir bağlantı bulunduğu ortaya konmuştur. Dolayısıyla ergen için tehlike gösteren medyanın şiddet yaydığı söylenebilir. Soyut düşüncenin henüz geliştiği ergenlik döneminde bireyler, medyadaki şiddet görüntülerinden daha olumsuz yönde etkilenebileceği söylenebilir.

U14 futbolcularından şiddet eğilimi olanların algılanan sosyal destek puanlarının aynı yaş grubuna dâhil şiddet eğilimi olmayan futbolculardan daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda yüksek şiddet eğilimi gösteren U14 futbolcularının daha fazla sosyal desteğe ihtiyaç duydukları söylenebilir. Analiz sonuçlarına göre yüksek şiddet eğilimi gösteren U14 futbolcuları en çok sosyal desteği sırasıyla ailelerinden antrenörlerinden ve arkadaşlarından aldıkları saptanmıştır. Bu sonuç ailenin etkisinin diğer faktörlere göre daha fazla olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya katılan U17 yaş grubu futbolcuların şiddet eğilimi olmayanların aile sosyal destek puan ortalaması 29.07, yüksek şiddet eğilimli olan futbolcuların aile sosyal destek puan ortalaması 30.84 olarak hesaplanmıştır. Analiz sonuçları ayrıca şiddet eğilimi olmayan ve yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların aile sosyal destek puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya katılan U17 yaş grubu futbolcuların şiddet eğilimi olmayanların antrenör sosyal destek puan ortalaması 23.59, yüksek şiddet eğilimli olan futbolcuların antrenör sosyal destek puan ortalaması 25.98 olarak hesaplanmıştır. Analiz sonuçları ayrıca şiddet eğilimi olmayan ve yüksek şiddet eğilimi olan futbolcuların antrenör sosyal destek puanlarında

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermiştir. Bu sonuç çalışmada yer alan U17 futbolcularının şiddet eğilimi gösterenlerin gerek ailelerinden gerekse de antrenörlerinden daha fazla sosyal destek aldıklarını göstermiştir. Ayrıca aile ve antrenör faktörlerinin bu futbolcuların algıladıkları sosyal desteğe etkilerinin olduğu söylenebilir.

Analiz sonuçlarına göre U14 ve U17 futbolcuların şiddet eğilim ortalamaları sırasıyla 42,5 ve 71,5, algılanan sosyal destek ortalaması sırasıyla 73.84 ve 76.20, aile için sosyal destek ortalaması sırasıyla 30.84 ve 31.59, arkadaşlar için sosyal destek ortalaması sırasıyla 20.56 ve 20.30, son olarak antrenör için sosyal destek ortalaması sırasıyla 25.63 ve 25.98 olarak bulunmuştur. Bu bağlamda U17 yaş grubu futbolcuların algılanan sosyal destek ortalama değerleri (genel, aile için, arkadaşlar için, antrenörler için) U14 yaş grubu futbolcularla kıyaslandığında daha düşük olması beklenirken aksi yönde yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

U14 ve U17 futbolcularının Annenin Eğitim Düzeyine Göre Şiddet Eğilimi Görülme Sıklığına bakılmak için yapılan ki-kare analizine bakıldığında U14 p_değeri =.146, U17 p_değeri =.073 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan p_değeri anlamlık düzeyi olarak alınan $\alpha = .05$ değerinden büyük olduğu için, futbolcuların şiddet eğilimleri ile anne eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Avcı'nın (2006) şiddet davranışı gösteren ve göstermeyen ergenlerin aile işlevlerini karşılaştırdığı araştırmanın bulgularına göre annesinin öğrenim düzeyi düşük olan ergenler arasında şiddet davranışının daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayan (2007) ise, Sivas merkez ilçede bulunan okullarda okuyan ve aile içinde şiddete maruz kalan 655 ergenin saldırganlık eğilimlerini incelediği çalışmada, öğrencinin saldırganlık ölçeğinden aldığı puanların annenin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediğini görülmektedir.

Hüsman (2007) tarafından İstanbul ilinde öğrenim görmekte olan 1499 lise ikinci sınıf öğrencisi üzerinde yapılan çalışmaya göre ise, öğrencilerin Saldırganlık Ölçeği, fiziksel saldırganlık, öfke ve düşmanlık alt ölçeklerinden aldıkları puanlar ve Saldırganlık Ölçeği toplam puanları arasında annenin eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Karakaya (2008) İstanbul ili Avrupa yakasında bulunan Endüstri Meslek liselerine devam eden 341 öğrencinin şiddet eğilimlerini çok yönlü olarak incelediği çalışmada öğrenci annelerinin eğitim durumlarının, öğrencilerin açık şiddet, güven duyma ve örtülü şiddet alt boyutları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığını bulmuştur. Kula (2008) tarafından İstanbul iline bağlı liselerde gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarına göre, saldırganlık ölçeği sıralamalar ortalamalarının annenin eğitim düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, anne eğitim düzeyinin sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Çalışmamızda ayrıca U14 ve U17 futbolcularının Baba Eğitim Düzeyine Göre Şiddet Eğilimi Görülme Sıklığına bakıldığında futbolcuların şiddet eğilimleri ile baba eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Karataş (2002) şiddete başvuran

ergenlerin baba eğitim düzeylerinin şiddete başvurmaya ergenlere göre daha düşük olduğunu görülmektedir. Benzer şekilde, Avcı (2006), yaptığı çalışmada, karşılaştırma grubunda yer alan ergenlerin babalarının öğrenim durumlarının şiddet davranışı gösteren ergenlerin babalarına göre daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bütün bu analizlerin neticesinde yaş farkı az da olsa U14 ve U17 yaş grubu öğrencilerin özellikle antrenörlerin, yaş küçük olan öğrencilerin şiddete eğilimlerine olan etkisi çok daha belirgindir. Bu sebeple yaş grubu küçük olan öğrencilerin ailelerinin ve antrenörlerinin onlara verdikleri sosyal desteğin seviyesini yükseltecek bilgilendirmeler yapılmasının, bu öğrencilerin ilerleyen yaşlarında gerek spor hayatlarında, gerekse sosyal yaşantılarındaki şiddet eğilimlerini azaltacağı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Acet, M. (2005). Sporda Saldırganlık ve Şiddet, Yaylacık Matbaası, İstanbul.
- Avcı, R. (2006). Şiddet Davranışı Gösteren ve Göstermeyen Ergenlerin Ailelerinin Aile İşlevleri, Öfke ve Öfke İfade Tarzları Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Ayan, S. (2007). Aile İçinde Şiddete Uğrayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 8, 206-214.
- Ayrancı, Ü., Köşgeroğlu, N. ve Günay, Y. (2004). Televizyonda Çocukların En Çok Seyrettikleri Saatlerde Gösterilen Filmlerdeki Şiddet Düzeyi. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 5:133-140.
- Başoğlu, B., Şekeroğlu, M. Ö., Altun, E., & Dinçer, N. (2016) Öğretmenlerin İş Yaşamındaki Yalnızlıkları ile Sosyo-Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(2), 66-76.
- Çeviker A., Turkyay, H., & Aydın, A. D, (2016) Beden Eğitimi Ve Spor Etkinliklerinin VII ve VIII. Sınıf Ortaokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri Üzerine Etkisi. İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 3, Sayı 1
- Çuhadaroğlu, F. (1996). Adolesansta Psikolojik Gelişim Özellikleri, Katkı Pediatri Dergisi 17: (5)Eylül-Ekim ss.783-788.
- Gabay, R. (1984). Annelerin Sosyal Destek, Çocuk Yetiştirme Stresi ve Çocukla İlgili Sorunlarla Başa Çıkma Biçimlerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir.
- Göka, E. (2009). Saldırganlığın Nedenleri, Ankara Numune Hastanesi Psikiyatri Kliniği Şefi, Ankara.
- Hüsman, Z. (2007). Lise İkinci Sınıf Öğrencilerinin Şiddet Deneyimlerinin Nitelik ve Nicelik Açısından Tetkiki. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Johnson, J. G., Cohen, P., Smailes, E. M., Kasen, S., & Brook, J. S. (2002). Television Viewing and Aggressive Behavior During Adolescence and Adulthood. *Science*, 295, 2468-2471.

- Karakaya, E. (2008). Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Çok Yönlü Olarak Değerlendirilmesi, İstanbul İli Avrupa Yakası Örneği Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Karataş, Z. B. (2002). Anne Baba Saldırganlığı İle Lise Öğrencilerinin Saldırganlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Kula, E. (2008). Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeyleri ve Saldırganlık Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- McWhirter, BT, Besett-Alesch, T.M., Horibata, J. ve Gat, I. (2002). Loneliness in High Risk Adolescents: the Role of Coping, Self-esteem, and Empathy. *Journal of Youth Studies*, 5(1), 69-84.
- Mumcu, H. E. (2018). Engelli Spor Politikaları, (Avrupa Birliği Ülkeleri ile Türkiye Karşılaştırması, Akademisyen Kitabevi, Ankara
- Ögel, K., D. Tamar, D. Çakmak (1997). Ergenlik Döneminde Madde Kullanımı, Ege Psikiyatri Sürekli Yayınları, Sayı 2(4), s. 502-519.
- Pınar, N. (2006). Görsel Medya ve Şiddet Kültürünün Ortaöğretim Öğrencileri Üzerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Sezen, G. ve Paliç, G. (2011). Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisi Algılarının Belirlenmesi, 2. International Conference on New Trends in Educations and Their Implications, 27-29 April 2011, Antalya.
- Sorias, Emine, O. (1988). Sosyal Destek Kavramı. E.Ü. Tıp fakültesi Dergisi, 27(1), 1988.
- Şekeroğlu, M. Ö. (2017) Study of the Concepts of Athletic Identity and Continuous Sport Self-Confidence in the Light of Various Variables.
- Şenyüzlü, E. (2013). Üniversite Öğrencilerinde Spora Katılımın Saldırgan Davranışlar Üzerine Etkilerinin İncelenmesi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya.
- Şişman, Y. (2006). Sokakta Çalışan Çocukların Yaşam Koşulları ve Gelecek Beklentileri. Sosyal Bilimler Dergisi, Ankara.
- Vatandaş, C. (2003). Aile ve Şiddet. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları. Afyonkarahisar.
- World Health Organization. (1998). Health Promotion Glossary, Geneva, Switzerland.
- Yavuzer, H. (2000). Çocuk Psikolojisi, 19. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yıldırım, İ. (2010). Anne Baba Desteği ve Başarı. Anı Yayıncılık, Ankara.